

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA
BANKU UZRAUDZĪBA

VUM SREP metodoloģija MNI

2019. gads

2019. gada aktualizētā versija

Metodoloģijas attīstība un īstenošana VUM ietvaros

- 2018. gadā visas VKI sākušas izmantot SREP metodoloģiju MNI un pakāpeniski turpinās tās ieviešanu, vēlākais līdz 2020. gadam aptverot visas mazāk nozīmīgās iestādes (MNI).
- Ar 2019. gadu:
  - ✓ vairs netiks paralēli izmantota likviditātes novērtēšanas metodoloģija, jo konsekventāk tiks izmantota VUM SREP metodoloģija MNI;
  - ✓ paredzēts, ka VKI atbilstoši pārstrādātajām EBI pamatnostādnēm par SREP ieviesīs 2. pīlāra norādes (P2G).
- Turpmākajos gados uzraugi, veicot SREP novērtējumu, pakāpeniski sāks arī vairāk **pievērst uzmanību IT riskam** atbilstoši piemērojamajiem starptautiskajiem uzraudzības standartiem un saskaņā ar VUM uzraudzības prioritātēm.
- ECB un VKI turpinās izstrādāt un uzturēt **visaptverošu apmācības programmu** VUM uzraugiem.

Ārējā komunikācija

- 2018. gadā ECB **tikās ar Eiropas banku apvienībām**, lai iepazīstinātu tās ar VUM SREP metodoloģijas MNI vispārējo ietvaru, izklāstītu uzraudzības gaidas šajā jomā un apkopotu nozares pārstāvju atsauksmes. Nākotnē ECB turpinās regulāru viedokļu apmaiņu ar nozari par VUM SREP metodoloģiju MNI.
- ECB banku uzraudzības funkcija savā interneta vietnē publicēja MNI SREP metodoloģijas brošūru, kā arī iekļāva savā informatīvajā biļetenā rakstu par VUM SREP metodoloģiju MNI.

Saturs

1. VUM SREP MNI. Ievads
2. VUM SREP MNI. Metodoloģija
3. VUM SREP MNI. Caurredzamība un komunikācija

Vispārēja informācija par VUM SREP MNI

Vispārēja informācija

- Valstu kompetentajām iestādēm (VKI) kā tiešajiem uzraugiem ir pienākums lemt par mazāk nozīmīgajām iestādēm (MNI) piemērojamajiem kapitāla, likviditātes un kvalitatīvajiem pasākumiem
  - Kopš 2015. gada ECB un VKI kopīgi strādājušas pie vienotas SREP metodoloģijas izstrādes MNI, pamatojoties uz EBI pamatnostādņēm par SREP un izmantojot nozīmīgajām iestādēm (NI) izstrādāto metodoloģiju un esošās valstu SREP metodoloģijas
  - 2018. gadā VKI uzsāka harmonizētās metodoloģijas īstenošanu, izmantojot pakāpienveida pieeju, un vēlākais līdz 2020. gadam izmantos to visās MNI
-
- VUM SREP MNI ir **nepārtraukts process** un metodoloģija nākotnē turpinās attīstīties

VUM SREP MNI metodoloģijas pamatprincipi

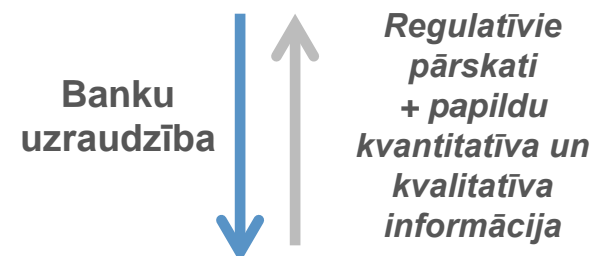
Principi

- Veicināt VKI veiktā SREP procesa konvergenci, lai nodrošinātu minimālo harmonizācijas līmeni un NI un MNI novērtējuma vienotību
- VUM SREP metodoloģija MNI izstrādāta saskaņā ar NI piemērojamo VUM metodoloģiju
- Proporcionalitāte un elastība, ņemot vērā MNI specifiskās iezīmes
- Tiek ņemtas vērā nacionālās specifiskās iezīmes (piemēram, grāmatvedības standarti, regulējums)
- Pamatojas uz esošajiem drošas risku novērtēšanas pīlāriem:
  - ✓ kvantitatīvo un kvalitatīvo elementu kombinācija
  - ✓ holistisks novērtējums par iestāžu dzīvotspēju, ņemot vērā to konkrētās iezīmes
  - ✓ nākotnes perspektīva

VKI un ECB kompetence

- Bieža kvantitatīvas un kvalitatīvas informācijas sniegšana
- Uzraudzības viedokļu apmaiņa
- Kopīga rekomendāciju, norādījumu un vispārēju norāžu izstrāde
- Kopīga metodoloģijas un politikas nostādņu izstrāde

ECB tieša kompetence (piemēram, licencēšanas jomā)

Ja nepieciešams, ECB var:

- veikt **klātienas pārbaudes**
- pārņemt atsevišķu MNI **tiešo uzraudzību**

1. VUM SREP MNI. Ievads

VUM metodoloģija ievieš Savienības tiesību aktus, EBI pamatnostādnes un labāko uzraudzības praksi

CRD IV 97. pants par SREP

... kompetentās iestādes pārbauda plānus, stratēģijas, procesus un mehānismus, kurus iestādes īsteno, un novērtē:

- a) riskus, kuriem iestādes ir vai varētu tikt pakļautas;
- b) riskus, ko kāda iestāde rada finanšu sistēmai;
- c) riskus, kas atklājas stresa testos, ņemot vērā iestādes darbību būtību, mērogu un sarežģītību.

Piemērošanas joma – CRD IV un VUM pamatregula

CRD IV 110. pants: kompetentās iestādes īsteno SREP un izvēlas uzraudzības pasākumus MNI saskaņā ar prasību piemērošanas līmeni. VKI piemēro metodoloģiju, neierobežojot valstu tiesību aktus un noteikumus.

VUM pamatregulas 39. pantā noteikti kritēriji un noteikumi, saskaņā ar kuriem kredītiestāde tiek klasificēta kā nozīmīga vai mazāk nozīmīga kredītiestāde. Šī klasifikācija nosaka, vai kredītiestādes tiešo uzraudzību veic ECB vai VKI.

EBI pamatnostādnes

Pamatnostādnes par kopējām procedūrām un metodoloģiju, ko izmanto SREP (EBA/GL/2018/03), u.c.

BBUK un FSP principi

Saturs

1. VUM SREP MNI. Ievads
2. VUM SREP MNI. Metodoloģija
3. VUM SREP MNI. Caurredzamība un komunikācija

2. VUM SREP MNI. Metodoloģija

Saglabātas VUM SREP metodoloģijas strukturālās sastāvdaļas un pamatelementi

Proporcionāla pieeja

- Minimālas uzraudzības iesaistīšanās modelis, kas pamatojas uz VUM prioritizācijas metodoloģiju, saskaņā ar kuru MNI tiek klasificētas kā iestādes, kam **ir augsta prioritāte** vai **nav augsta prioritāte**, atkarībā no to riska situācijas un potenciālās ietekmes uz valsts finanšu sistēmu
- Šī klasifikācija ir sākumpunkts VKI lēmumam par SREP novērtējuma **intensitāti** (biežumu, apjomu, granularitāti), **uzraudzības gaidām**, **informācijas vajadzībām** utt.

Piemēri

Novērtējuma intensitāte

- MNI, kam ir augsta prioritāte (AP), **pilnu** SREP novērtējumu veic reizi gadā, bet MNI, kam nav AP, obligātais novērtējums ir retāks; visām MNI: ikgadēja SREP **aktualizācija**
- Visām MNI risku (apakš-)kategorijas novērtē tikai tad, ja tās uzskata par **būtiskām**

Uzraudzības gaidas

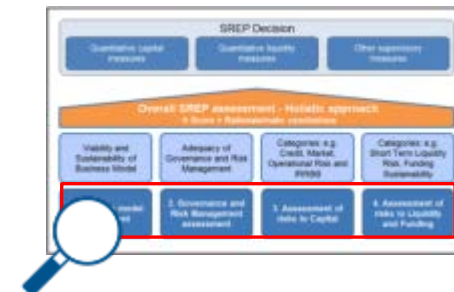
- Piemēram, atkarībā no iestādes un tās uzņēmējdarbības rakstura, lieluma un sarežģītības riska vadības metodoloģija un procesi (īpaši MNI, kam nav AP) var būt **mazāk** sarežģīti

Informācijas vajadzības

- Metodoloģija pielāgota MNI piemērojamajām informācijas sniegšanas prasībām, piemēram, FINREP (salīdzinājumā ar FINREP nozīmīgajām iestādēm apjoms ir **ievērojami sašaurināts**), bet arī jebkurai citai VKI rīcībā esošai uzraudzības informācijai

2. VUM SREP MNI. Metodoloģija

Visos četros SREP elementos ievērota kopīga loģika, nodrošinot drošu risku novērtēšanu

Nepārtraukta risku novērtējuma trīs posmi katram no četriem elementiem

1. posms Datu vākšana

- Galvenie avoti:
- regulatīvie pārskati
  - citi dokumenti

2. posms Automātiskais bāzes punktu vērtējums (*automated anchoring score*)

- Riska līmeņa punktu vērtējums
- Formāla risku kontroles atbilstības pārbaude

3. posms Uzraudzības spriedums

Korekcijas, pamatojoties uz papildu faktoriem un ņemot vērā banku konkrētos apstākļus un sarežģītību

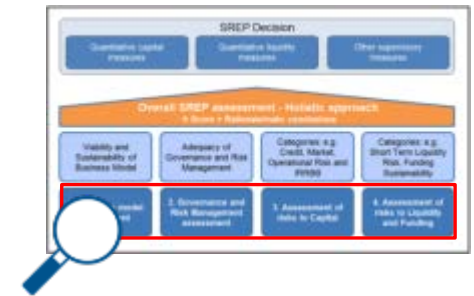
Riska līmenis (RL) un risku kontrole (RK)

	1. Uzņēmējdarbības modelis	2. Iekšējā pārvaldība un RV	3. Kapitāla risku novērtējums	4. Likviditātes risku novērtējums
RL	✓	n/a	✓	✓
RK	n/a	✓	✓	✓

Kombinētais punktu vērtējums (RL+RK)

n/a – neattiecas

Ierobežots spriedums

- Pienācīgs elastīgums četru ballu skalā, kur, pamatojoties uz uzraudzības spriedumu, 2. posma punktu vērtējumu var uzlabot par vienu līmeni un samazināt par diviem līmeņiem
- Tiek nodrošināts pareizais līdzsvars starp
  - ✓ kopējo procesu, nodrošinot konsekventu vērtējumu visām MNI un nosakot bāzes punktu
  - ✓ nepieciešamo uzraudzības spriedumu, lai ņemtu vērā iestādes konkrētos apstākļus un sarežģītību
- Korekcijas notiek abos virzienos un tās pilnībā jādokumentē
- Novirzīšanās no ierobežotā sprieduma pieļaujama tikai pamatotos gadījumos, ņemot vērā, ka novirzēm vajadzētu būt izņēmumam nevis normai (piemēram, sakarā ar datu kvalitāti)

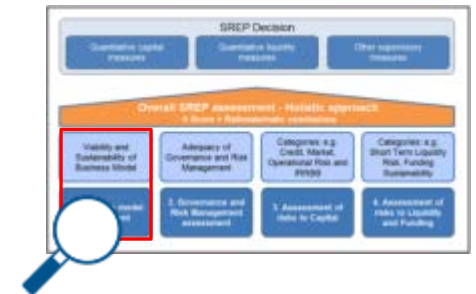
Ierobežota sprieduma tvēruma

3. posma punkti

		1	2	3	4
2. posma punkti	1	Green	Green	Green	Red
	2	Green	Green	Green	Green
	3	Red	Green	Green	Green
	4	Red	Red	Green	Green

- Green 3. posmā iespējami punkti
- Red 3. posmā neiespējami punkti

1. elements. Uzņēmējdarbības modeļa novērtējums

Uzņēmējdarbības modeļu novērtējums ietver šādus elementus

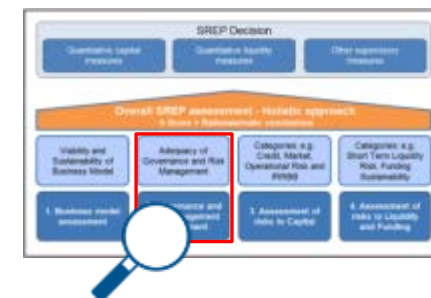
Novērtēto uzņēmējdarbības modeļu piemēri

- Tradicionāla banka
- Banka, kas apkalpo korporatīvos klientus
- Specializēta finanšu iestāde
- Centrāla krājbanka/kooperatīvā banka
- Investīciju banka
- Finanšu tirgus infrastruktūra

Galveno novērtējuma jautājumu piemēri

- Vai iestāde turpmāko 12 mēnešu laikā spēj sasniegt no uzraudzības viedokļa pietiekamu ienesīguma līmeni?
- Vai iestādes stratēģija spēj novērst identificētos tās dzīvotspējas apdraudējumus?
- Kā iestāde paredz gūt peļņu vidējā termiņā/ilgtermiņā?
- Vai iestādes pieņēmumi attiecībā uz stratēģiju un prognozēm ir konsekventi un ticami?

2. elements. Iekšējā pārvaldība un risku vadība

Novērtējamās jomas

- Iekšējās pārvaldības sistēma (t.sk. galvenās kontroles funkcijas, piemēram, risku vadība, iekšējais audits, atbilstības nodrošināšana)
- Risku vadības sistēma un riska kultūra
- Riska infrastruktūra, iekšējie dati un pārskatu sniegšana
- Atalgojuma politika un prakse

Riska kontroles novērtējums

- Atbilstības valstī ieviestajiem CRD noteikumiem pārbaude
- Specifisku jomu analīze, piemēram:
  - ✓ organizatoriskā struktūra
  - ✓ iekšējais audits
  - ✓ atbilstības nodrošināšanas funkcija
  - ✓ atbildība
  - ✓ pieņemamais riska līmenis
  - ✓ risku infrastruktūra
  - ✓ pārskatu sniegšana

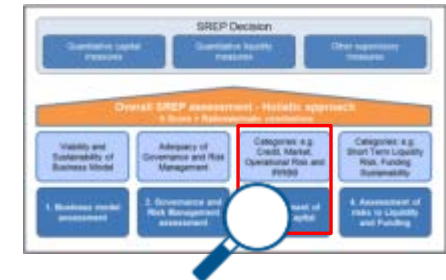
Uzraudzības spriedums

- Visaptverošā analīze
- 2. posma pārbaudes rezultātu korekcija, ņemot vērā bankas specifiskās iezīmes

Piemērs: divi galvenie novērtējuma jautājumi

- Vai pastāv hierarhiski un funkcionāli nošķirta atbilstības kontroles funkcija, kas darbojas neatkarīgi no jebkādiem ar uzņēmējdarbību saistītiem pienākumiem?
- Vai ieviesti mehānismi, kas nodrošina, ka augstākā vadība spēj laikus rīkoties, lai efektīvi pārvaldītu un, ja nepieciešams, mazinātu būtiskus nelabvēlīgus riska darījumus, īpaši, ja tie sasniedz vai pārsniedz apstiprināto pieņemamo riska līmeni vai riska limitus?

3. elements. Kapitāla riski

Trīs dažādas perspektīvas ("trīs bloki")

1. bloks. Uzraudzības perspektīva

- Ikvienu ar kapitālu saistītā riska kategorija tiek vērtēta un mērīta atsevišķi trijos posmos
- Atkarībā no to būtiskuma ir šādas četras ar kapitālu saistītā riska kategorijas:
  - ✓ kredītrisks
  - ✓ tirgus risks
  - ✓ IRRBB
  - ✓ darbības risks

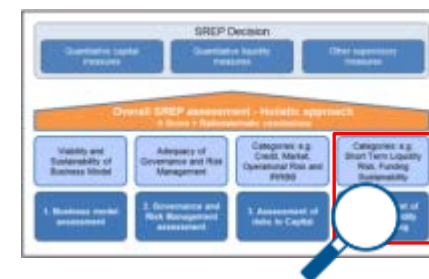
2. bloks. Bankas perspektīva

- VKI apkopo ICAAP informāciju atbilstoši EBI pamatnostādņiem un valsts regulējumam
- ICAAP ticamības novērtējuma tvērums:
  - ✓ ICAAP pārvaldība
  - ✓ kapitāla plānošana
  - ✓ scenāriju izstrāde un stresa testēšana
  - ✓ iekšējā kontrole, neatkarīgas pārbaudes un ICAAP dokumentēšana
  - ✓ dati un infrastruktūra
  - ✓ riska noteikšana, vadība un apkopošana
- Ja ICAAP rādītāji ir ticami, tie jāizmanto kā sākumpunkts SREP kapitāla kvantitatīvai noteikšanai 2. blokā
- VKI var elastīgi izmantot attiecīgās valsts pieeju, novērtējot iestādes noteikto kapitāla kvantitatīvo apjomu

3. bloks. Nākotnes perspektīva

- VKI tiek nodrošināta elastība, ļaujot izmantot vai nu lejupvērstos (*top-down*) vai augšupvērstos (*bottom-up*) stresa testus.
- Minimālajās kvalitātes kontroles prasībās jāņem vērā izvēlētā pieeja
- VKI dota elastība attiecībā uz šoku iegūvi no scenārijiem

4. elements. Likviditātes riski

Trīs dažādas perspektīvas (trīs bloki)

1. bloks. Uzraudzības perspektīva

- Ikvienu ar likviditāti saistītā riska kategorija tiek vērtēta un mērīta atsevišķi trijos posmos
- Ir šādas divas ar likviditāti saistītā riska kategorijas:
  - ✓ īstermiņa likviditāte
  - ✓ finansējuma ilgtspēja

2. bloks. Bankas perspektīva

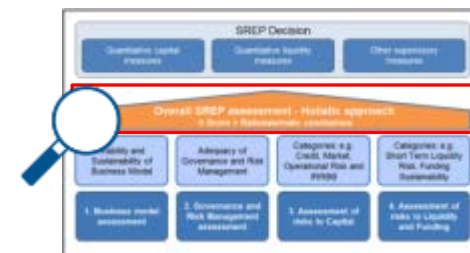
- VKI apkopo ILAAP informāciju atbilstoši EBI pamatnostādņiem un valsts regulējumam
- ILAAP ticamības novērtējuma tvērums:
  - ✓ ILAAP pārvaldība
  - ✓ finansēšanas stratēģija un likviditātes plānošana
  - ✓ scenāriju izstrāde, stresa testēšana un finansēšanas plāns ārkārtas situācijām
  - ✓ iekšējā kontrole, neatkarīgas pārbaudes un ILAAP dokumentēšana
  - ✓ dati un infrastruktūra
  - ✓ riska noteikšana, vadība un apkopošana
- VKI var elastīgi izmantot attiecīgās valsts pieeju, novērtējot iestādes likviditātes vajadzības

3. bloks. Nākotnes perspektīva

- Novērtējumā izmanto lejuvērstās stresa testēšanas metodoloģiju, pamatojoties uz prudenciālajiem pārskatiem (COREP)
- Rezultātu piemēri:
  - ✓ LCR virs regulatīvā minimuma
  - ✓ konkrēts minimālais izdzīvošanas periods
  - ✓ minimālais likvīdo aktīvu apjoms

Kopējais SREP novērtējums

- Sniedz kopainu par iestādes riska profilu:
  - ✓ balstās uz visu četru elementu novērtējumu
  - ✓ šie četri SREP elementi uzskatāmi par vienlīdz nozīmīgiem kā sākumpunkts
- Tiek ņemti vērā šādi aspekti:
  - ✓ iestādes kapitāla/likviditātes plāni, lai nodrošinātu stabilu virzību uz pilnīgu CRD IV/CRR īstenošanu
  - ✓ salīdzinājums ar līdzīgām iestādēm
  - ✓ makrovide, kurā iestāde darbojas

Saskaņā ar EBI SREP pamatnostādņēm (13. tabula, 184. un 185. lpp.), kopējais SREP punktu vērtējums atspoguļo uzraudzības iestādes vispārējo novērtējumu par iestādes dzīvotspēju: augstāks punktu vērtējums atspoguļo lielāku risku iestādes dzīvotspējai, ko nosaka viena vai vairākas tās riska profila īpatnības, t.sk. uzņēmējdarbības modelis, iekšējās pārvaldības sistēma un atsevišķie riski, kas apdraud tās maksātspēju vai likviditātes pozīciju.

Iestādes riska profils vienmēr ir **daudzšķautņains** un daudzi riska faktori ir **savstarpēji saistīti**

SREP lēmumus pieņem VKI, jo tās ir tieši atbildīgas par MNI uzraudzību

VKI pieņemtais SREP lēmums par konkrētu iestādi var ietvert:

Pašu kapitāla prasības

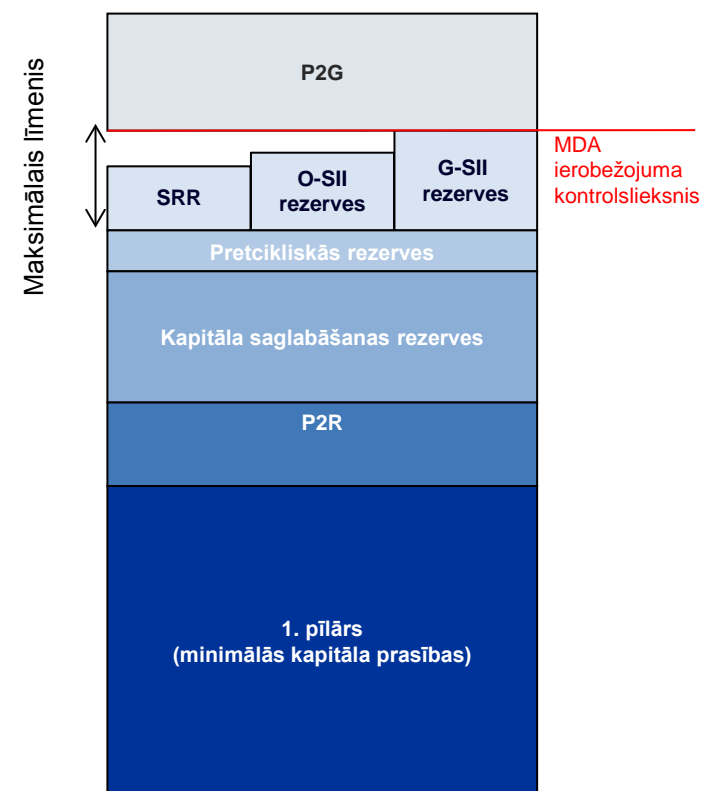
- Kopējās SREP kapitāla prasības (TSCR), ko veido minimālās pašu kapitāla prasības (8%) un papildu pašu kapitāla prasības (P2R)
- Apvienoto rezervju prasības (CBR)

Kvantitatīvās likviditātes prasības

- LCR virs regulatīvā minimuma
- Ilgāki izdzīvošanas periodi
- Citi pasākumi

Citi kvalitatīvi uzraudzības pasākumi

- Citi uzraudzības pasākumi (piemēram, uzņēmējdarbības ierobežošana vai sašaurināšana, prasība mazināt riskus un papildu vai biežākas pārskatu sniegšanas prasības)
- Paredzēts, ka VKI atbilstoši pārstrādātajām EBI Pamatnostādnēm par SREP piemēros P2G

Turpmākie soļi

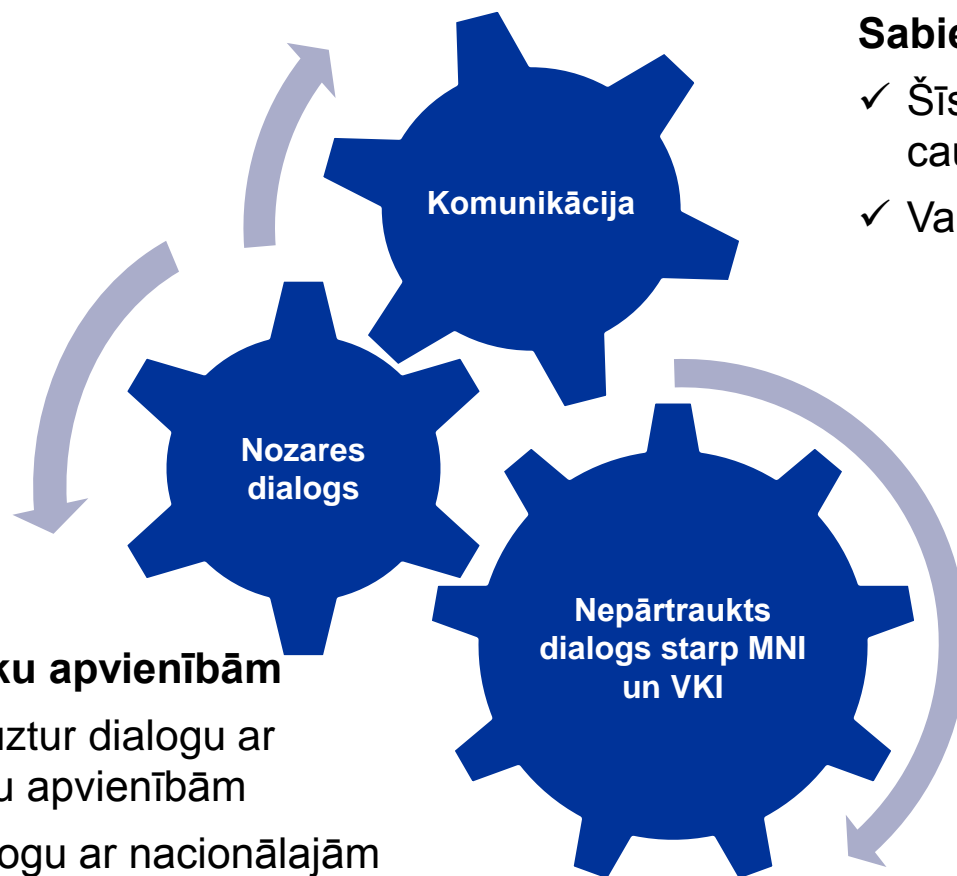
Turpmākās norises metodoloģijas jomā

- SREP metodoloģijas mērķis ir panākt līdzsvaru starp vēlamo stabilitātes līmeni un nepieciešamību pēc uzlabojumiem saistībā ar nepārtrauktajām regulatīvā un uzraudzības ietvara pārmaiņām.
- Metodoloģijas izstrādē tiek ņemti vērā arī VUM uzraugu viedokļi un ECB publicētās VUM uzraudzības prioritātes.
- Tāpēc ECB kopā ar VKI turpinās izstrādāt SREP metodoloģiju (piemēram, riska novērtēšanas sistēmu, ICAAP/ILAAP un IT risku jomā).

Saturs

1. VUM SREP MNI. Ievads
2. VUM SREP MNI. Metodoloģija
3. VUM SREP MNI. Caurredzamība un komunikācija

3. VUM SREP MNI. Caurredzamība un komunikācija

Sabiedrības informēšana

- ✓ Šīs prezentācijas mērķis ir veicināt tirgū caurredzamību attiecībā uz SREP MNI
- ✓ Valstu regulējums un informācijas atklāšana

Dialogs ar banku apvienībām

- ✓ ECB un VKI uztur dialogu ar Eiropas banku apvienībām
- ✓ VKI uztur dialogu ar nacionālajām banku apvienībām

Uzraudzības dialogs starp VKI un MNI

- ✓ VKI un atsevišķu MNI tikšanās
- ✓ VKI pieņemtie SREP lēmumi (tiesības izteikt viedokli)

Mūsu mērķis ir panākt, lai bankām būtu

- ✓ nepieciešamā skaidrība, lai saprastu metodoloģiju un risku novērtējumu un lai varētu veikt pasākumus darbības uzlabošanai
- ✓ nepieciešamā noteiktība, lai veiktu kapitāla plānošanu